

Datum:
22 juli 2011

Behandeld door:
J.G. Scholten

Kenmerk:
Bbz-lening gemeente

Als een bank kredietverhoging weigert.

Het gaat niet goed met de winstgevendheid.

Ondernemingen zijn vaak kredietnemer bij een bank. Met het geleende geld zijn de investeringen in een gebouw, machines, voorraad en debiteuren betaald. De afschrijvingen zijn ongeveer gelijk aan de aflossingen zodat later de lening is afgelost als de machine of auto is afgeschreven en aan vervanging toe is. Maar door verlies te lijden ontstaat de situatie dat er te weinig geld is om op eigen kracht te investeren, de aflossing op tijd te betalen en zelfs gewone rekeningen tijdig te voldoen. Als de geldstroom opgaat aan directe bedrijfskosten zullen op den duur liquiditeitsproblemen ontstaan die het voortbestaan van de zaak in gevaar kunnen brengen. U moet dus snel op zoek naar geld van buitenaf.

Financiers.

Allereerst stap je naar je huisbankier om kredietverhoging aan te vragen. Die vraagt naar de jaarrekening, de aangifte inkomstenbelasting en het bedrijfsplan. De bank kijkt maar naar één ding: kunnen uit de begrote winst voor afschrijvingen de vervangingsinvesteringen, de aflossingen en privé opnamen worden betaald. Als er geld overblijft zal de aanwezigheid van zekerheid het laatste criterium zijn om ja te zeggen. Uiteraard speelt hierbij mee het vertrouwen in de ondernemer dat hij voldoende omzet en winst uit de markt kan halen.

Andere financiers.

Als de bank nee zegt, dreigt een probleem want we hebben het geld vanmiddag nodig voor salarisbetalingen. We gaan op zoek naar andere mogelijkheden zoals versneld innen van debiteuren, scherpere offertes om toch maar te scoren en vragen aan een andere bank, familie, vrienden of bekenden tijdelijk geld te lenen. Maar eerlijk gezegd is die kans niet zo groot omdat zij net als de bank (dienen te) redeneren, namelijk kan de lening veilig verstrekt worden. Naarmate je vaker nee krijgt ben je geneigd aan een participant of "informal investor" te denken. Iemand die tegenover inspraak of aandelen een lening geeft en zich daarna blijft bemoeien met de gang van zaken. Maar ook hier is het optimisme van de ondernemer vaak bedrogen uitgekomen want de participant kijkt en redeneert als de bank. Kortom, als de bank nee heeft gezegd tegen kredietverhoging is dat vaak het begin van een drama.

Gemeentelijke hulp.

Wat veel ondernemers en adviseurs niet weten is dat de gemeente waarin de ondernemer woont een lening kan verstrekken. Dat kan zij doen op basis van de wet 'Werk en Bijstand'. Iedere Nederlander kan bij financiële nood bij de sociale dienst aankloppen; een bijstandsmoeder, een werkloze en ook een ondernemer. Voorwaarde is dat er onvoldoende inkomsten zijn om het levensonderhoud van te betalen. Óók deze dreigende situatie is al voldoende om een aanvraag in te dienen maar ja, wie doet dat? Vervelend is wel dat het aanvraagformulier lastig en groot is en de details en kopieën tot wanhoop leiden.

Wel zijn er een aantal voorwaarden waaraan de aanvrager moet voldoen.

1. De onderneming moet levensvatbaar zijn, dat wil zeggen dat er een boterham in is te verdienen.
2. Het eigen vermogen is niet zwaar negatief (want dan zijn er véél meer schulden dan bezittingen).
3. De rente en aflossing van de gemeentelijke lening zijn volgens de begroting straks op te brengen.
4. De ondernemer werkt minstens 1225 uur in de zaak en is tussen 18 en 65 jaar.
5. Diploma's en vergunningen zijn in orde (vestigingswet / milieuvergunning etc.).
6. De onderneming bestaat al en fiscaal is alles geregeld (ondernemerschap, BTW-nummer etc.).
7. De kredietbehoefte is met een lening van ca. € 180.000,- sluitend opgelost.
8. Er zijn géén eigen oplossingen meer voorhanden (spaarrekening, erfenis etc.).
9. Het (gezamenlijk) inkomen ligt onder de bijstandsnorm van ca. € 1200,- per maand (echtpaar).
10. Er gelden enkele criteria over de grootte van het bedrijf (minder dan 100 medewerkers).

Onderzoek.

Er zijn maar weinig gemeenten die het onderzoek naar de levensvatbaarheid zelf verrichten omdat dit specifieke kennis en ervaring vraagt van bedrijfsfinanciering. Voor de meeste MKB-bedrijven doet

IMK Intermediair het. Het aanvraagformulier met bijlagen gaat naar de onderzoeker die een vragenlijst beantwoordt en de jaarrekeningen uitwerkt (bezittingen, schulden, exploitatie, bankofferte en overeenkomsten). Na uitwerking hiervan bezoekt hij (of zij) de ondernemer in zijn bedrijf en gaat in op persoonlijke-, zakelijke- en marktgegevens. Hij schat de ondernemer in en maakt een eigen begroting voor de eerste twee jaar. Hij zoekt uit of alle verplichtingen straks uit de geldstroom uit het bedrijf zijn te betalen. Zo niet, dan volgt een afwijzing, zo ja dan een positief advies op basis van zijn rapportage aan de gemeente. Ook de voorwaarden waaronder de lening volgt komen zo vast te liggen (rente, aflossing, zekerheden, privé opnamen, investeringen, verboden). De lening komt beschikbaar na het tekenen van een leningsovereenkomst en zekerheidsakten.

Voor- en nadelen.

Grootste probleem is het gevoelsmatige karakter van "bijstand" dat indruist tegen het onafhankelijkheidsgevoel van een zelfstandige. Maar deze vangnetregeling is er niet voor niets. Het invullen van het aanvraagformulier en kopiëren van de bijlagen is ook géén pretje. Kleine gemeenten zijn niet of niet volledig op de hoogte van de regeling en dit kost tijd en overredingskracht. Ook de bereikbaarheid van de contactpersonen is soms slecht. Het gesprek met de adviseur kan confronterend zijn als de oorzaken van de problemen gedeeltelijk te wijten zijn aan verkeerde besluiten of te hoge privé opnamen dan wel de begroting voor de komende jaren lager uitvalt. De adviseur kan kritisch zijn maar moet zich zo opstellen om te voorkomen dat hij te lichtzinnig akkoord gaat en binnen korte tijd wordt teruggefloten omdat de onderneming het toch net niet heeft gered. Als de onderneming toch afhaakt is de gemeente een flink deel van de lening kwijtgeraakt omdat de gemeente financiert samen met het Rijk. De lening is maximaal ca. € 180.000,-. Gemiddeld duurt de procedure 3 à 4 maanden tot hij afrondt is. Hier staat tegenover dat de gemeente 7-8% rente vraagt, aflossing wil in maximaal 10 jaar en zekerheden niet noodzakelijk zijn (als ze er zijn is dit wel een voorwaarde). Het is mogelijk korting te krijgen op te betalen rente als achteraf blijkt dat het inkomen onder de bijstandsnorm uitkomt. Aflossing kan ook enkele jaren worden opgeschort.

Als het inkomen in het jaar van aanvraag of voorafgaande jaar onder de bijstandsnorm lag is "bijstand om niet" mogelijk, dat wil zeggen dat het bedrag van de bijstandsnorm minus positief inkomen in dat jaar wordt geschonken en als aflossing op de lening wordt geboekt. Dat is mooi meegenomen.

Te weinig gebruikt.

Er zijn een aantal redenen waarom de Bbz-lening nauwelijks wordt aangevraagd. Allereerst is de regeling bij adviseurs (bank, accountant, boekhouder etc.) en ondernemers niet of nauwelijks bekend. Ook het feit dat een rechtsvorm als de BV hiervoor in aanmerking kan komen is onbekend. En als de ondernemer de regeling kent is de gevoelsmatige drempel van "bijstand" soms een barrière. Tijdens de aanvraag kunnen de formaliteiten onoverkomelijk zijn zoals stukken of bewijzen inleveren. Het komt ook voor dat de contactpersoon op het gemeentehuis de aanvraag afhoudt omdat de ondernemer zijn situatie niet goed kan uitleggen zodat die "net niet past binnen de regeltjes". Creativiteit en goed overleg van beide kanten lost vaak het probleem op.

Als u het niet eens bent met de beslissing.

Zowel het weigeren van de aanvraag als het afwijzen ervan op basis van het adviesrapport biedt de mogelijkheid bezwaar aan te tekenen bij het college van B. & W.. Dan gaat het om de argumentatie van de rapporteur omdat de gemeente meestal het advies volgt. U krijgt bijna altijd een kopie van het adviesrapport en de afwijzing is gemotiveerd zodat u uw visie op beide kunt geven in uw bezwaarschrift. U heeft 6 weken na datum beschikking gemeente de tijd bezwaar aan te tekenen. Vaak is dit een héél technisch verhaal en is financieringsinzicht nodig om een goed verweer te maken. Probleem is wel dat een bezwaarschriftencommissie dit behandelt en niet de contactpersoon of adviseur zelf. Hierdoor kan het (formeel) wel 6 à 7 maanden duren voordat er een nieuw besluit is gevallen. Wel oppassen dat de bezwaarschriftencommissie de aanvraag niet in het openbaar behandelt.

Andere toepassingen.

Deze opzet is ook gedeeltelijk van toepassing bij oudere zelfstandigen, arbeidsongeschikte zelfstandigen en zij die voornemens zijn het bedrijf te stoppen. Hiervoor gelden specifieke voorwaarden maar schroom niet om ze aan te vragen.